

Bibliotecarii promotori ai accesul la informație

COMUNICAT DE PRESĂ

luni, 30 martie 2009

Conferința globală eIFL-IP, Istanbul, Turcia, 26-28 aprilie, 2009

Circa 48 participanți, membri ai Consorțiului eIFL.net, au participat în cadrul celei de a 2-a ediții a Conferinței Globale organizate de eIFL-IP, pentru a obține cunoștințe în domeniul dreptului de autor, politicii de acces la conținutul electronic, excepții și limitări fundamentate în legislația internațională și a împărtăși experiența națională privind promovarea accesului echitabil și imparțial la informație în cadrul bibliotecilor prin prisma respectării dreptului de autor. Republica Moldova a fost prezentă la această conferință, reprezentată de *Mariana Harjevschi*, coordonator eIFL-IP și *Nadejda Caraulean*, coordonator în cadrul Secției Înregistrare și Expertiză al Departamentul Drept de Autor și Drepturi Conexe al Agenției de Stat pentru Proprietate Intelectuală.

Teresa Hackett, managerul de program eIFL-IP, a menționat că „acest eveniment, deși întrunește bibliotecari din mai multe țări și dezbate diverse legislații naționale cu privire la dreptul de autor, totuși bibliotecarii au un motto comun - promovarea accesului la informație”.

Invitatul special al conferinței a fost Becky Hogge, jurnalistă, nuvelistă și ex-director al Grupului *Drepturi deschise*, care a prezentat câteva inițiative internaționale ale societății civile privind promovarea accesului la informație, printre acestea: *A codifica nu este o crimă!* (Acțiune de eliberarea a programatorului rus Dmitrii Sklyarov care a făcut public în cadrul unei conferințe în domeniul tehnologiilor informaționale la Las Vegas, NV, despre posibilitățile de copiere din The Advanced eBook Processor în PDF, 2001), *Defectuos prin design* (Campanie împotriva DRM (Digital Rights Management), 2007), *A multiplica e un drept* (Mișcare în Brazilia ce a anulat reformele legislative care interziceau multiplicarea oricăror materiale didactice în cadrul universităților, 2005).

„Administrarea unei arhive electronice reprezintă promovarea unui drept de autor echitabil” a comentat consultantul juridic al Fundației SURF, *Wilma Mossink*. Comunicarea autoarei s-a axat pe susținerea acțiunilor privind accesul deschis, prin crearea arhivelor electronice și aplicarea reglementărilor dreptului de autor și a licențelor. În continuare, Dna Mossink, a prezentat și analizat comparativ situația lucrărilor „orfone” în S.U.A., Canada, precum și în țările nordice. Imposibilitatea identificării sau localizării autorilor individuali sau instituționali impune un cadru legislativ eficient și mecanisme de asistență rațională: expertiză, tehnologii etc. Prezentarea Digit©E, instituție olandeză ce monitorizează proiectele de digitizare de către instituțiile culturale a fost apreciată de către participanți, deoarece oferă posibilități eficiente de a pune la dispoziție diverse publicații în scop didactic și educativ.

Kevin L. Smith, coordonatorul programului Comunicare științifică din cadrul *Universității Duke*, SUA a relatat despre necesitatea elaborării unei politici interne a bibliotecilor cu privire la respectarea dreptului de autor, aceasta fiind utilă în evaluarea utilizării operelor protejate de drept de autor de către bibliotecari și utilizatori și reducerea încălcărilor juridice în cadrul diverselor activități de bibliotecă: proiecte de digitizare, împrumut interbibliotecar, multiplicări de documente pentru utilizatori, descărcări de documente electronice etc. Participanții au sprijinit ideea că implementarea politicilor în domeniul dreptului de autor trebuie urmate de instruire continuă a bibliotecarilor și activități de advocacy. În cadrul aceleiași Sesiuni privind dreptul de autor și digitizarea materialelor imprimare, Kevin L. Smith, bibliotecar și avocat, s-a referit la Proiectul Google cu privire la digitizarea colecțiilor, lansând potențialele probleme pe care le

poate aduce proiectul: *cenzurarea* unor materiale propuse de către biblioteci spre digitizarea, încălcarea *dreptului la confidențialitate* prin înregistrarea datelor cu privire la preferințele de lectură electronică/accesare a informației, inclusiv *monopolizarea digitizării* cărților.

Comunicarea Dnei *Janice T. Pilch*, șefa Serviciului Achiziția Literaturii Slave și Est Europene, din cadrul Universității Illinois, Urbana-Champaign, SUA despre cultura popoarelor indigene a provocat interes participanților din Africa. Autoarea a menționat despre cadrul cultural, politic și legislativ privind drepturile popoarelor indigene, ce necesită a fi considerat cu atenție în derularea proiectelor de digitizare a moștenirii culturale. Valorile biblioteconomice promovate de către asociațiile profesionale: libertatea de expresie, accesul la informație, diseminarea cunoștințelor, trebuie să respecte tradițiile popoarelor indigene: menținerea identității colective, protejarea simbolurilor și semnelor autohtone etc.

Mesajul Dl *Christopher Friend* “Fiecare carte tipărită trebuie să fie editată în format Braille în aceeași zi și la același preț”, formulat în proiectul Tratatului OMPI (Organizația Mondială pentru Proprietate Intelectuală) vine să demonstreze despre necesitatea îmbunătățirii accesului la lectură persoanelor cu dizabilități de vedere. La fel și proiectul *Creative Commons*, la care au aderat diverse țări, prezentat de către *Maja Bogataj* din cadrul Institutului de Proprietate Intelectuală din Ljubljana, Slovenia a suscitat curiozitatea bibliotecarilor. *Creative Commons* este un instrument electronic ce oferă gratuit licențe pentru utilizarea operelor (format textual, video etc.), permițând remixarea, descărcarea și utilizarea acestora fără atenționarea deținătorilor de drepturi de autor. .

În final participanții și-au împărtășit și alte probleme cu care se confruntă bibliotecile în mediul electronic vis-a-vis de reglementările cadrului dreptului de autor, care au inclus: ajustarea legislației naționale conform *acquisului comunitar* (Mongolia), promovarea culturii juridice pentru bibliotecari (Federația Rusă), crearea unui mecanism juridic ce ar permite transpunerea materialelor retrospective, cât și cele inițial create în mediul electronic (Africa de Sud) etc.

Un moment surprisă al evenimentului a fost lansarea de către eIFL IP a *Proiectului Legii cu privire la Dreptul de Autor*, un model de act normativ ce include excepțiile și limitările ce pot fi preluate, implementate în funcție de specificul sistemului de drept național, de către țările în curs de dezvoltare în legislațiile interne.

Mariana Harjevschi, coordonator eIFL-IP Moldova, a prezentat experiența Asociației Bibliotecare privind promovarea unui cadru de reglementare în domeniul dreptului de autor echitabil în Republica Moldova în cooperare cu societatea civilă și decidenți, inclusiv a relatat în comunicarea sa *Obține finanțare! Conceptul de proiect cu privire la promovarea unei legislații corecte cu privire la dreptul de autor* despre activitățile proiectului în derulare *Advocacy pentru îmbunătățirea Legii cu privire la dreptul de autor și drepturi conexe: Rolul bibliotecilor în Republica Moldova*.

Asociația Bibliotecarilor din Moldova aduce sincere mulțumiri pentru susținerea financiară a participării Nadejdei Caraulean la cea de-a a 2-a Conferință Globală a eIFL.net.

Mariana Harjevschi

Coordonator, eIFL IP, Moldova

Director proiect,

Advocacy pentru îmbunătățirea Legii cu privire la dreptul de autor și drepturi conexe: Rolul bibliotecilor (martie, 2009-februarie, 2010)